Lieta Nr.A420477713

SKA-1250/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 18.septembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese V.Krūmiņa

tiesnese V.Kakste

tiesnese R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 8.jūlija lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējai /pers. A/ ar Talsu rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas 1989.gada 16.novembra lēmumu Nr.443, Talsu rajona Tautas deputātu padomes valdes 1994.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.33/8 un Talsu rajona padomes 1994.gada 20.jūlija lēmumu Nr.5/2 tika aprēķināta kompensācija Ls 672 par pieteicējas tēvam nepamatoti atsavināto kustamo mantu saskaņā Latvijas PSR Ministru Padomes 1989.gada 29.augusta lēmumu Nr.190 (kas izteikts jaunā redakcijā ar Latvijas Republikas Ministru Padomes 1992.gada 26.maija lēmumu Nr.191) „Nolikums **par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" (turpmāk – Nolikums). Minētie lēmumi netika pārsūdzēti.**

Uzskatot, ka piešķirtā kompensācija ir par mazu, jo pieteicēja, iepazīstoties ar citas administratīvās lietas Nr.A42479708 spriedumu, secinājusi, ka kompensācijas summai bija jābūt lielākai, pieteicēja 2013.gada 15.maijā iesniedza iesniegumu Talsu novada domē, lūdzot izmaksāt viņai papildu kompensāciju par atsavināto kustamo mantu.

Talsu novada dome ar 2013.gada 29.augusta lēmumu Nr.531 (protokols Nr.22, 10.punkts) atteica izmaksāt pieteicējai papildu kompensāciju, norādot, ka kompensācija jau piešķirta ar iepriekš minētajiem lēmumiem un mantas vērtība saskaņā ar Nolikuma 4.1., 5.1. un 5.2.apakšpunktu tika noteikta uz pieteikuma iesniegšanas brīdi 1994.gadā, līdz ar to pieteicējas norādītais spriedums, kur kompensācijas izmaksa vērtēta uz 2008.gadu, nav salīdzināms ar šo lietu.

[2] Pieteicēja vērsās tiesā par Talsu novada domes 2013.gada 29.augusta lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu pašvaldībai pieņemt lēmumu par papildu kompensācijas izmaksu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2015.gada 8.jūlija lēmumu izbeidza tiesvedību lietā, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[3.1] Pieteicēja vēlas labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, jo viņu neapmierina ar 1989. un 1994.gada lēmumiem piešķirtais kompensācijas apmērs par kustamo mantu.

Ar Ministru kabineta 1994.gada 22.marta noteikumiem Nr.71 (prot.Nr.16, 7§) izdarīti grozījumi Nolikumā, paredzot, ka strīdus par mantas atdošanu, tās vērtības atlīdzināšanu, kā arī strīdus par pilsoņiem atdodamās mantas vai izmaksātās kompensācijas sadalīšanu izšķir tiesa (8.punkts). Pieteicēja atbilstoši šai tiesību normai nevērsās tiesā par 1989. un 1994.gada lēmumiem, tie ir kļuvuši neapstrīdami un ir izpildīti.

[3.2] Pieteicēja ar pieteikumu tiesā vērsusies 2013.gadā, tas ir, vairāk kā pēc trīs gadiem no iepriekš norādīto 1989. un 1994.gada lēmumu spēkā stāšanās. Minētais atbilstoši Administratīvā procesa likuma 282.panta 9.punktam ir pamats izbeigt tiesvedību. Trīs gadu termiņš, kas noteikts minētajā tiesību normā un 191.panta 9.punktā (atteikšanās pieņemt pieteikumu) nav atjaunojams (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 14.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-26/2010 12.punktu*).

Pieteicēja nepamatoti norāda, ka 2013.gadā tiesā iesniegtais pieteikums par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu ir iesniegts saistībā ar Talsu novada domes 2013.gada 29.augusta lēmumu, nevis iepriekš izmaksāto kompensāciju. Talsu novada dome ir atteikusies izmaksāt kompensāciju, jo šāda kompensācija pieteicējai vienreiz jau tikusi izmaksāta ar 1989. un 1994.gada lēmumiem, kurus pieteicēja nav pārsūdzējusi tiesā noteiktajā kārtībā. Līdz ar to Talsu novada dome nav vērtējusi jaunu prasījumu, bet gan norādījusi, ka konkrētais jautājums jau ir atrisināts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, pieteicēja kompensāciju saņēmusi, līdz ar to tas arī nav uzskatāms par jauna administratīvā procesa uzsākšanu.

Ievērojot minēto, tiesvedība ir izbeidzama.

[4] Par apgabaltiesas lēmumu pieteicēja iesniegusi blakus sūdzību, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[4.1] Tiesa nepamatoti piemēroja Administratīvā procesa likuma 282.panta 9.punktu, jo šī norma neattiecas uz pieteikumiem par adresātam vēl labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu.

[4.2] Tiesai vajadzēja piemērot Administratīvā procesa likuma 87.panta pirmo daļu par procesa uzsākšanu no jauna. Norma aprobežojas tikai ar apstākļu uzskaitījumu procesa uzsākšanai, bet ne ar termiņu, kādā šāds pieteikums iesniedzams. Tāpēc tiesa nepamatoti secinājusi, ka pieteicējai, vēršoties iestādē vairāk kā trīs gadus pēc 1989. un 1994.gada lēmumu spēkā stāšanās, nav iespējams prasīt to pārskatīšanu (uzlabošanu), kā arī nav iespējams pārskatīt mantas vērtību.

Tiesa arī nepamatoti atsaucās uz Augstākās tiesas spriedumu lietā Nr.SKA-26/2010.

Motīvu daļa

[5] Tāda lēmuma, ar kuru aktīvi ir ticis ietekmēts personas tiesiskais stāvoklis, pārskatīšana ir pieļaujama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 87.pantā minētajiem apstākļiem. Ar 1989. un 1994.gada lēmumiem ir ticis aktīvi ietekmēts pieteicējas tiesiskais stāvoklis, izmainot pieteicējai piemītošo tiesību apjomu – piešķirta kompensācija par tēvam piederējušo kustamo mantu. Līdz ar to vispārīgi šādu lēmumu pārskatīšanai, pieteicējas vārdiem, uzlabošanai ir piemērojama minētā tiesību norma, kas paredz gadījumus, kādos administratīvais process ir uzsākams no jauna uz personas iesnieguma pamata un pieņemams jauns administratīvais akts.

Tomēr ne jebkurš personas iesniegums, kas iesniegts pēc administratīvā akta kļūšanas par neapstrīdamu, tiek pielīdzināts lūgumam uzsākt procesu no jauna minētās normas izpratnē. Personas iesniegums pielīdzināms šādam lūgumam, ja tajā norādītie apstākļi atbilst kādam no šajā pantā minētajiem apstākļiem (*sal. Augstākās tiesas 2007.gada 5.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-304/2007 10.punkts*). Tas nozīmē, ka pieteicējas 2013.gada iesniegums Talsu novada domei būtu vērtējams kā iesniegts 87.panta kārtībā, ja tajā norādītie apstākļi atbilstu kaut vienam no panta pirmajā daļa minētajiem apstākļiem: 1) ir mainījušies lietas faktiskie apstākļi, kuri bija par pamatu lēmuma pieņemšanai; 2) lietas tiesiskie apstākļi ir mainījušies adresātam par labu; 3) Eiropas Cilvēktiesību tiesa vai cita starptautiska vai pārnacionāla tiesa šajā lietā ir pieņēmusi nolēmumu, no kura izriet, ka administratīvais process jāuzsāk no jauna; 4) adresātam kļuvuši zināmi vai ir pieejami jauni pierādījumi, kas nebija tā rīcībā līdz sākotnējā administratīvā akta izdošanai un kas varētu būt par pamatu adresātam labvēlīgāka administratīvā akta izdošanai.

Pieteicēja iesniegumā norādījusi, ka citā administratīvajā lietā personai aprēķināts lielāks kompensācijas apmērs par kustamo mantu (lielāka cena par lopiem u.tml.), tāpēc Talsu novada dome 1989. un 1994.gadā nepareizi aprēķinājusi pieteicējai piešķiramo kompensācijas apmēru. Minētais apstāklis neatbilst nevienam no **87.panta pirmajā daļā minētajiem pamatiem procesa uzsākšanai no jauna, jo tā nav ne lietas faktisko, ne tiesisko apstākļu maiņa, ne jauni pierādījumi, ne** Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai cita starptautiskas vai pārnacionālas tiesas nolēmums ***šajā lietā*. Līdz ar to pieteicējas iesniegums nav atzīstams par iesniegtu minētā panta kārtībā un apgabaltiesai pretēji pieteicējas uzskatam nebija jāpiemēro likuma 87.pants.**

Augstākā tiesa vērš pieteicējas uzmanību uz to, ka atbilstoši Nolikuma 4. un 5.punktam mantas vērtība tiek noteikta atbilstoši mantas vērtībai *pieteikuma* par kompensācijas izmaksu *izskatīšanas brīdī*, tas ir, atbilstoši tai vērtībai, kāda bija laikā, kad pieteicēja

iesniedza iesniegumus un tika pieņemti 1989. un 1994.gada lēmumi. Tādējādi pieteicējai jebkurā gadījumā nav pamata atsaukties uz pašvaldības aprēķiniem kompensācijas piešķiršanai *citā (vēlākā) laika posmā* administratīvajā lietā Nr.**A42479708**.

[6] Ja pēc administratīvā akta spēkā stāšanās adresāts, uzskatot, ka šis administratīvais akts nav bijis tiesisks, vēršas iestādē ar lūgumu atcelt sākotnējo administratīvo aktu un piešķirt labvēlīgāku regulējumu, bet nenorāda kādu no Administratīvā procesa likuma 87.pantā minētajiem apstākļiem, pēc būtības šāds personas iesniegums ir vērtējams kā apstrīdēšanas iesniegums, kurš iesniegts pēc administratīvā akta apstrīdēšanas termiņa. **Šādā gadījumā iestāde var atbildēt uz personas iesniegumu, norādot, ka sākotnējais administratīvais akts ir kļuvis neapstrīdams (*sal. Augstākās tiesas 2009.gada 27.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-207/2009 6.punkts*). Talsu novada dome 2013.gada 29.augusta lēmumā ir norādījusi uz 1989. un 1994.gada lēmumiem, secinot, ka kompensācija ir piešķirta, atbilstoši Nolikuma 4. un 5.punktam aprēķināta uz iesnieguma iesniegšanas brīdi un pieteicēja nav izmantojusi tiesības lēmumus pārsūdzēt tiesā. Tādējādi iestāde nav vēlreiz izskatījusi lietu pēc būtības, bet norādījusi uz lēmumiem, kas kļuvuši neapstrīdami.**

Tā kā pieteicējas iesniegums pašvaldībai nav atzīstams par iesniegumu par administratīvā procesa uzsākšanu no jauna, bet apstrīdēšanas iesniegums, kuram nokavēts termiņš, tad, pēc tam vēršoties tiesā ar lūgumu piešķirt lielāku kompensāciju nekā 1989. un 1994.gada lēmumos, uzskatāms, ka pieteikums ir iesniegts par minētajiem lēmumiem. Līdz ar to tiesa pamatoti secināja, ka pieteikuma iesniegšana vairāk nekā trīs gadus pēc minēto administratīvo aktu spēkā stāšanās, ir pamats izbeigt tiesvedību lietā. Tāpēc nepamatots ir pieteicējas blakus sūdzībā norādītais arguments, ka tiesa nepamatoti piemērojusi Administratīvā procesa likuma 282.panta 9.punktu un nepamatoti atsaukusies uz Augstākās tiesas praksi.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 8.jūlija lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese V.Krūmiņa

Tiesnese V.Kakste

Tiesnese R.Vīduša